

STADSARCHEOLOGIE GENT

Gentbrugge Tweekapellenstraat

Archeologienota

Projectcode 2019C130

20 maart 2019

DEEL 3 – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling - De Zwarte Doos - Stadsarcheologie Gent

Publicatiedatum

20 maart 2019

Contact

Daphné Veraart

Daphne.veraart@stad.gent

Tel. 09/2665778

<https://stad.gent/cultuur-sport-vrije-tijd/cultuur/erfgoed/stadsarcheologie/recent-archeologisch-onderzoek-gent>

Postadres

Stad Gent – Stadsarcheologie Gent

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. 09 266 57 60

Inhoud

1. Administratieve gegevens/technische fiche	4
2. Synthese	5
3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen	7
3.1. Impactanalyse	7
3.2. Gemotiveerd advies	10

1. Administratieve gegevens/technische fiche

Projectcode	2019C130
Locatie	Oost-Vlaanderen, Gentbrugge, Tweekapellenstraat 38, Basisschool Henri D'Haese
Kadaster	Afdeling 22, Sectie B, nr. 69g6, 69g5, 69f5
Bounding Box	(107118,192868); (107228,192868); (107118,192775); (107228,192775)
Erkende archeoloog	Daphné Veraart, OE/ERK/2017/00185

Plan 1: Situering projectgebied op het hedendaags kadaster (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

2. Synthese

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de bouw van een nieuw schoolgebouw en de herinrichting van de speelplaats aan de Basisschool Henri D'Haese. De projectzone situeert zich in het centrum van Gentbrugge aan de Tweekapellenstraat en bevindt zich niet binnen de Gentse vastgestelde archeologische zone. De totale oppervlakte van het projectgebied beslaat 3987 m² en de geplande werken zullen uitgevoerd worden op een oppervlakte van 3190 m². Gezien de oppervlakte van de ingreep meer dan 1000 m² bedraagt op een perceelsoppervlakte van meer dan 3000 m² is een bekrachtigde archeologienota bij de vergunningsaanvraag verplicht.

Tijdens het bureauonderzoek werden enkele onderzoeksvragen gesteld:

- > Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Er zijn weinig archeologische of historische gegevens gekend over de site. De historische gegevens beperken zich tot het cartografisch materiaal vanaf de Ferrariskaart die het gebied onbebouwd tonen. De orthofoto's vanaf de jaren '70 tonen de huidige schoolgebouwen en aanpalende woning (met magazijn).

Ter hoogte van het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend. In de omgeving zijn de archeologische indicaties beperkt tot sites met walgracht, de laatmiddeleeuwse begravingen van het Rijke Klaren klooster, en de recente opgraving ten noorden van het projectgebied met (vroeg)middeleeuwse sporen.

- > Zijn er gegevens gekend over de eventuele verstoring van de bodem?

Het projectgebied is op heden volledig verhard/bebouwd, of tot recent bebouwd geweest (magazijn achter de aanpalende woning). Daarnaast zijn er reeds verschillende nutsleidingen aanwezig. Deze ingrepen zullen reeds een verstoring impact hebben uitgeoefend op het archeologische bodemarchief. Op basis van enkele controleboringen verspreid over het projectgebied is vastgesteld dat het terrein geroerd is tot op een diepte van minstens 80 cm en dieper. Er is geen volledig bewaard bodemprofiel aangetroffen. De moederbodem is op 140 cm diepte vastgesteld in de tuinzone van het aanpalende huis.

- > Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het projectgebied?

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft aan dat men binnen het projectgebied rekening kan houden met een landelijke archeologisch verwachtingspatroon. De verwachting voor het aantreffen van een goed bewaard archeologisch niveau ter hoogte van het terrein wordt binnen de geplande werken echter laag ingeschat. De controleboringen hebben bevestigd dat het terrein reeds geroerd is tot op een diepte van 80 cm en dieper. Er is geen origineel bodemprofiel aangetroffen dat het archeologisch niveau met zekerheid kan vaststellen, maar gezien het landelijke verwachtingspatroon wordt er vanuit gegaan dat het archeologisch bodemprofiel toch onderhevig is geweest aan enige verstoring.

- > Wat is de impact van de geplande werken?

De geplande werken zullen ter hoogte van de speelplaats, groenzones, fietsenstalling en funderingen van het niet-onderkelderde gedeelte van het gebouw in reeds geroerde grond plaatsvinden (uitgravingen tot 50 cm diepte met lokaal dieptes tot 80 cm). Ter hoogte van de onderkeldering van het nieuwe schoolgebouw wordt tot op een diepte van 4 à 5 m uitgegraven. Indien nog enige archeologische resten bewaard zijn onder de reeds bestaande verstoorde bodem kunnen deze nog geraakt worden door deze uitgravingen.

- > Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek kan er niet met zekerheid gesteld worden of een archeologische site al dan niet nog (gedeeltelijk) aanwezig is ter hoogte van het projectgebied. Het terrein is echter reeds over de volledige oppervlakte bebouwd (geweest) met de huidige speelplaats, schoolgebouwen, aanpalende woning, ... en met de bijhorende nutsvoorzieningen. Deze zullen reeds een impact hebben uitgeoefend op het archeologisch bodemarchief. De uitgevoerde controleboringen hebben aangegeven dat tot op een diepte van minstens 80 cm de bodem reeds geroerd is. Tot op deze diepte is geen archeologie meer te verwachten. Het kan niet uitgesloten worden dat er zich dieper nog resten van archeologische sporen zouden bevinden, maar zullen gezien het landelijke verwachtingspatroon en de vastgestelde geroerde bodem reeds in bepaalde mate verstoord zijn.

- > Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek kan gesteld worden dat enig verder archeologisch vooronderzoek met zekerheid niet tot zinvolle kenniswinst zal leiden. Het merendeel van de geplande werken beperkt zich tot de reeds geroerde dieptes. De zone waar de kelder zal worden gegraven (570 m²), waar potentieel nog archeologische resten zich binnen de geplande verstoringen zouden kunnen bevinden, is in oppervlakte te klein en reeds grotendeels versnipperd door de huidige structuren om nog enige zinvolle informatie op te leveren.

Vanuit deze wetenschap stelt Stadsarcheologie Gent geen verder onderzoek voor.

3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen

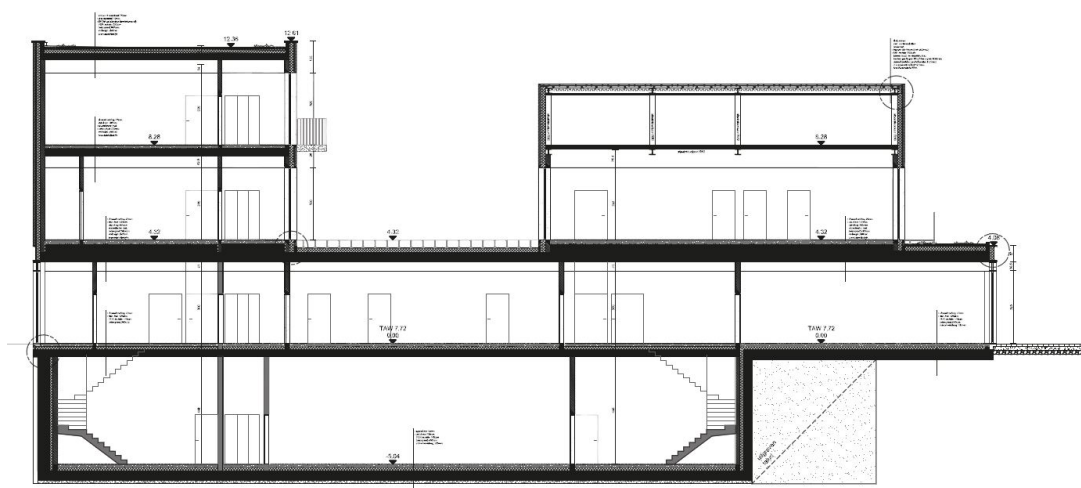
3.1. Impactanalyse

Op de terreinen van de Basisschool Henri D'Haese en het ten oosten gelegen pand (kad. Afdeling 22, Sectie B, nr. 69g6, 69g5, 69f5), plant de Stad Gent een onderkelderde nieuwbouw (fundering 4 tot 5 m onder huidige maaiveld, zie ook Figuur 2) ter hoogte van het te slopen schoolgebouw en het woonhuis langsheen de Tweekapellenstraat. De kelder zal een oppervlakte van 575 m² innemen, het nieuwe schoolgebouw zelf ca. 600 m² waarvan ca. 150 m² zich buiten de footprint van de kelder bevindt. De noodzakelijke uitgravingen voor de funderingen van het schoolgebouw op deze 150 m² zullen tot op 80 cm diepte gebeuren. Op de speelplaats wordt in het oosten nog een gebouw afgebroken om plaats te maken voor een nieuwe fietsenstalling (220 m²) en wordt het projectgebied voorzien in twee regenwaterputten, een infiltratieput en een nieuwe septische put, alle met bijhorende nutsleidingen (maximum 80 cm diep). Deze zullen aansluiten op reeds bestaande leidingen en verzamelputten. Verder wordt over de hele speelplaats de aanleg van een nieuwe verharding (oppervlakte ca. 1825 m²) voorzien, met enkele zones die worden ingericht als groenzone (ca. 450 m²). De ingrepen voor de nieuwe aanleg van de speelplaats (verharding + groenzone) gaan tot op 50 cm diepte.

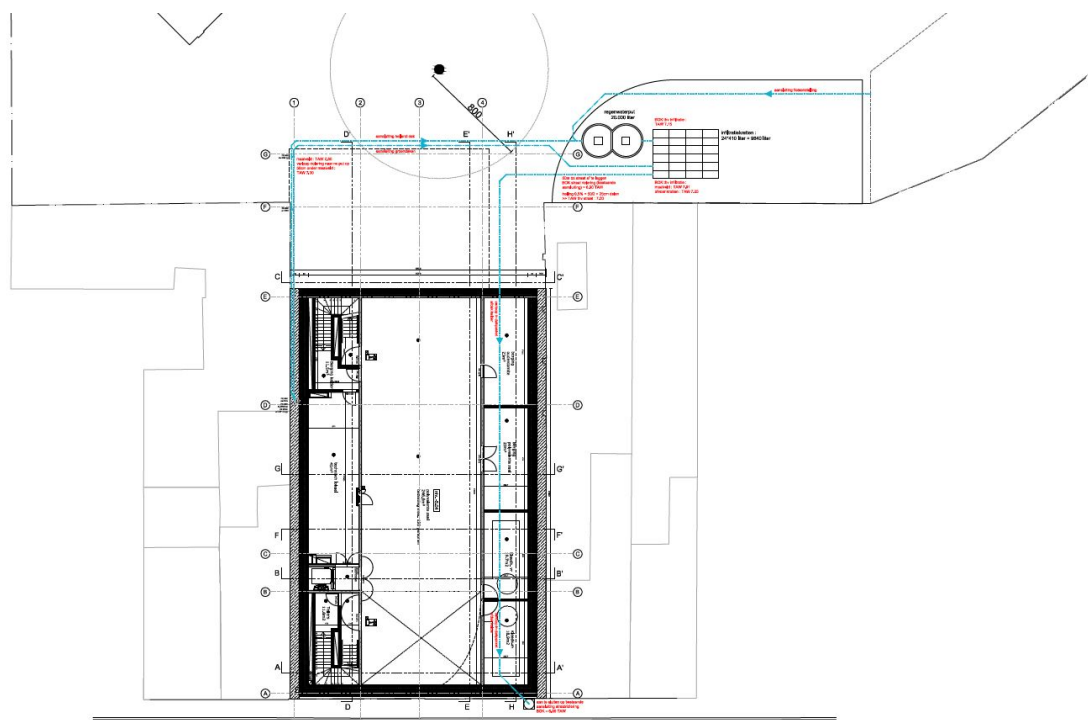
In het kader van de geplande aanvraag tot omgevingsvergunning, is een bekrachtigde archeologienota noodzakelijk.

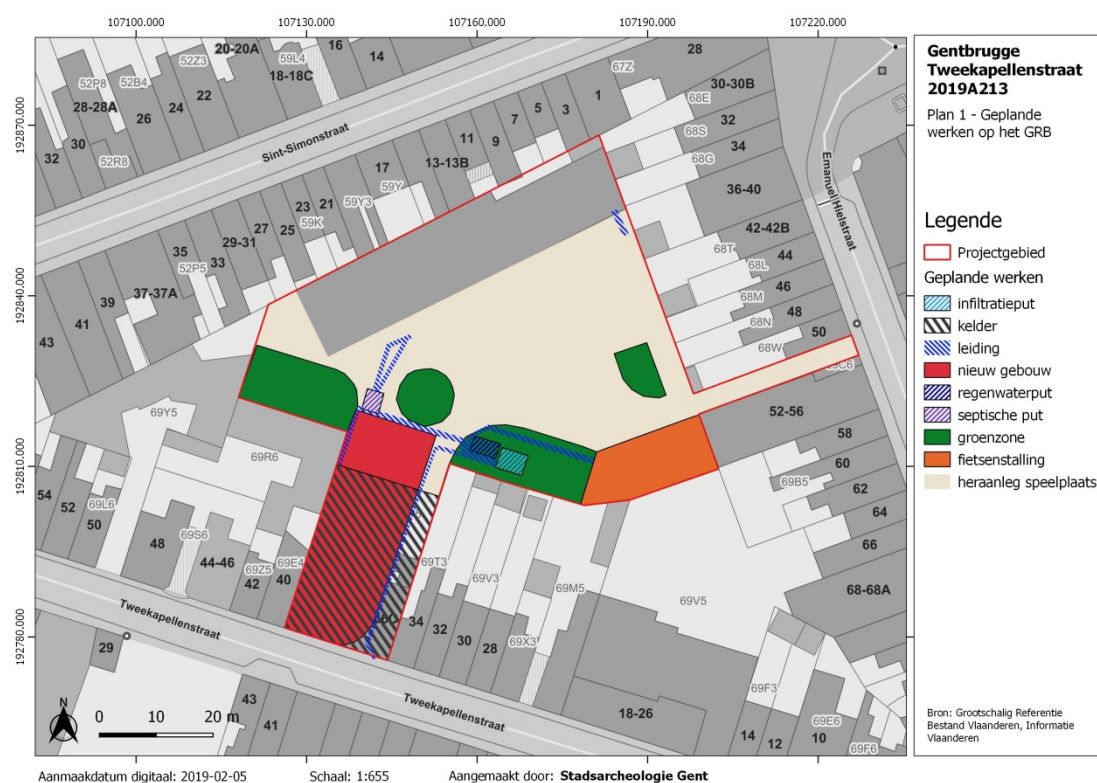
Figuur 1: Uitsnede uit het bouwplan met aanduiding van de nieuwe toestand (Stad Gent, Dienst
Bouwprojecten)

Figuur 2: Uitsnede uit dwarsdoorsnede bouwplan van zuid (links) naar noord (rechts) (Stad Gent, Dienst
Bouwprojecten)

Figuur 3: Uitsnede uit het bouwplan met aanduiding van de kelder en de geplande waterleidingen, regenwaterputten en infiltratieput (Stad Gent, Dienst Bouwprojecten)

Figuur 4: Weergave van de geplande werken op het GRB (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

3.2. Gemotiveerd advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

- Landschappelijk bodemonderzoek:

Cfr. CGP 7.3: Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname.

Voor dit project aan de Henri D'Haeseschool zal een landschappelijk booronderzoek weinig zinvolle kenniswinst kunnen leveren gezien de controleboringen reeds hebben aangetoond dat er reeds een aanzienlijke verstoring van het projectgebied heeft plaatsgevonden, en geen volledig bewaard bodemprofiel meer aanwezig was.

- Geofysisch onderzoek

Cfr. CGP 7.4: Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten.

Dit type onderzoek zou gezien de bestaande toestand van het terrein, dat reeds onderhevig is geweest aan verstoringen geen zinvolle resultaten opleveren.

- Veldkartering

Cfr. CGP 7.5: Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein.

Gezien het projectgebied nagenoeg volledig verhard/bebouwd is, is veldkartering ter hoogte van de Henri D'Haeseschool niet nuttig om nuttige archeologische informatie te verzamelen.

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Cfr. CGP 8.4 en 8.5: Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen.

In het geval van het project aan de Tweekapellenstraat is een prospectie met als doel de lokalisatie en waardering van steentijdvindplaatsen niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Cfr. CGP 8.6: Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek, waaruit blijkt dat het merendeel van de geplande werken zullen plaatsvinden binnen reeds geroerde grond, er geen volledig bewaard bodemprofiel is

aangetroffen, en de oppervlakte waar eventueel nog resten van archeologische sporen bewaard zouden zijn te klein is voor relevant onderzoek; is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

Na afweging van de hierboven vermelde onderzoeksmethodes, wordt aldus geen archeologisch vooronderzoek aanbevolen. Het belangrijkste argument om af te zien van een vooronderzoek is de kosten-baten analyse op basis van de vermoedelijk zeer beperkte zone met bewaard bodemarchief.

Deze aanbeveling werd getoetst aan de 4 criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3:

- mogelijk
- nuttig
- schadelijk
- noodzakelijk

Op basis van het bureauonderzoek en de wetenschap dat bij verder onderzoek geen waardevolle kennisopbouw kan gedaan worden, stelt Stadsarcheologie Gent geen archeologisch (voor)onderzoek voor, voorafgaand of gepaard met de werken. Het assessment van de historische, cartografische en gekende archeologische gegevens doet vermoeden dat er geen aanwijzingen zijn voor het vernietigen van nog waardevol archeologische potentieel bij de uitvoering van het project.